

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
Kiváradók csak rendkívül esetben kúldethetnek vissza.
Kiadó-hivatal:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
Vodianer F. nyomdájában.

Artra
3.50
5.25
...
8.50
10.50
12.50
15.50
18.50
21.50
24.50
27.50
30.50
33.50
36.50
39.50
42.50
45.50
48.50
51.50
54.50
57.50
60.50
63.50
66.50
69.50
72.50
75.50

200.40
205.25
210.10
214.95
219.80
224.65
229.50
234.35
239.20
244.05
248.90
253.75
258.60
263.45
268.30
273.15
278.00
282.85
287.70
292.55
297.40
302.25
307.10
311.95
316.80
321.65
326.50
331.35
336.20
341.05
345.90
350.75

5.85
9.69
13.53
17.37
21.21
25.05
28.89
32.73
36.57
40.41
44.25
48.09
51.93
55.77
59.61
63.45
67.29
71.13
74.97
78.81
82.65
86.49
90.33
94.17
98.01
101.85
105.69
109.53
113.37
117.21
121.05
124.89
128.73
132.57
136.41
140.25
144.09
147.93
151.77
155.61
159.45
163.29
167.13
170.97
174.81
178.65
182.49
186.33
190.17
194.01
197.85
201.69
205.53
209.37
213.21
217.05
220.89
224.73
228.57
232.41
236.25
240.09
243.93
247.77
251.61
255.45
259.29
263.13
266.97
270.81
274.65
278.49
282.33
286.17
290.01
293.85
297.69
301.53
305.37
309.21
313.05
316.89
320.73
324.57
328.41
332.25
336.09
339.93
343.77
347.61
351.45
355.29
359.13
362.97
366.81
370.65
374.49
378.33
382.17
386.01
389.85
393.69
397.53
401.37
405.21
409.05
412.89
416.73
420.57
424.41
428.25
432.09
435.93
439.77
443.61
447.45
451.29
455.13
458.97
462.81
466.65
470.49
474.33
478.17
482.01
485.85
489.69
493.53
497.37
501.21
505.05
508.89
512.73
516.57
520.41
524.25
528.09
531.93
535.77
539.61
543.45
547.29
551.13
554.97
558.81
562.65
566.49
570.33
574.17
578.01
581.85
585.69
589.53
593.37
597.21
601.05
604.89
608.73
612.57
616.41
620.25
624.09
627.93
631.77
635.61
639.45
643.29
647.13
650.97
654.81
658.65
662.49
666.33
670.17
674.01
677.85
681.69
685.53
689.37
693.21
697.05
700.89
704.73
708.57
712.41
716.25
720.09
723.93
727.77
731.61
735.45
739.29
743.13
746.97
750.81
754.65
758.49
762.33
766.17
770.01
773.85
777.69
781.53
785.37
789.21
793.05
796.89
800.73
804.57
808.41
812.25
816.09
819.93
823.77
827.61
831.45
835.29
839.13
842.97
846.81
850.65
854.49
858.33
862.17
866.01
869.85
873.69
877.53
881.37
885.21
889.05
892.89
896.73
900.57
904.41
908.25
912.09
915.93
919.77
923.61
927.45
931.29
935.13
938.97
942.81
946.65
950.49
954.33
958.17
962.01
965.85
969.69
973.53
977.37
981.21
985.05
988.89
992.73
996.57
1000.41

„Tisza Kálmán és választói“

„Hasonlólag egy kérdés, a melyre néve egyet kell érteni azoknak, akik együtt működni akarnak, s melyre néve röviden dhajtom jelezni nézetemet, a vámt és kereskedelmi szövetség kérdése. Én barátja voltam mindig s barátja vagyok ma is a szabaddereskedés elvének s bajaink forrását nem abban keresem, hogy a vámszövetség a szabadkereskedés elvének hódol, hanem abban keresem, hogy az ügy meg lett köve, hogy mi nem részeseiünk, legalább nem kell mértékig a szabadkereskedés elvének, de részeseiünk mindazon hátrányban, amelyeket mint minden intézmény az is jár, azaz, az által, hogy a közös vámtérület határain fenálló vámtételek némelyike protectiója alól élve az osztrák ipart, megfosztatunk azon előnytől, hogy azon cikkeket onnan vehessük, a honnan szabad kereskedés mellett legolcsóbban kaphatók lennének, és midőn az osztrák ipar termékeit és pedig a külső vám által némileg védett termékeket minden vám nélkül engedik hozzánk behozni, a szabad kereskedésnek minden lehető hátrányában részeseiünk, mert iparunk fejlődése ily intézkedés folytán lehetlenné tétetik, sőt ezen eljárás mellett a mi rovsunkra is protogélt osztrák ipar, meliből a miénk kifejlődhetnék, el fogja foglalni természetszerűen piacunkat keleten. Nem tétat a szabad kereskedés elvének, de annak egyoldalú, helytelen alkalmazásában van a baj.

En t. ház kijelentem, hogy én részemről nagyon dhajtom, hogy ezen szempontokból és azért hogy indirect adóink által intézhetőnek saját kincstárunk érdekében kövételmenyéhez képest, kész vagyok egyezkedni, s féltemről dhajtom, hogy az egység sikerüljön ezen feltételek mellett, de úgy, hogy a közös vámtérület azért fenmaradjon. Azonban kénytelen vagyok kijelenteni azt is, hogy azaz, az által, hogy a közös vámtérület határain fenálló vámtételek némelyike protectiója alól élve az osztrák ipart, megfosztatunk azon előnytől, hogy azon cikkeket onnan vehessük, a honnan szabad kereskedés mellett legolcsóbban kaphatók lennének, és midőn az osztrák ipar termékeit és pedig a külső vám által némileg védett termékeket minden vám nélkül engedik hozzánk behozni, a szabad kereskedésnek minden lehető hátrányában részeseiünk, mert iparunk fejlődése ily intézkedés folytán lehetlenné tétetik, sőt ezen eljárás mellett a mi rovsunkra is protogélt osztrák ipar, meliből a miénk kifejlődhetnék, el fogja foglalni természetszerűen piacunkat keleten. Nem tétat a szabad kereskedés elvének, de annak egyoldalú, helytelen alkalmazásában van a baj.

Kérem, hogy ne mondjuk: finnyás dolog a sorok írójának, melyekben fejtegetésekbe bocsátkozni azon kötelességek elősorolásával, melyek egy választói által oly keményen elvárják képviselőre hárulnak. Bár azok után, miket saját jelöltségére vonatkozólag Debreczenben elmondott, s azok után, melyek hiralapítói tollának függelékének és pártállású megilletik, teljes joggal szellőztethető a viszony, mely a népképviselő utasítás nélkül választó korában a szövetség politikai és gazdasági közt kötelességére nézve és becsületileg fennáll. Hiszen, ha a parlamentaris élet keretén belül a mandátummal semmi kötelesség, semmi feladat, semmi kápos nem jár: úgy a képviselőválasztás nem egyéb, mint egyeseknek korlátlan szabaddalmelevél ellátása, melyet aztán lelkiszerzők mérve szerint akár a hazaárulásként is a jogosultság érzetével zsekmányolhatnak ki. Mihelyt a képviselő országgyűlésileg igazolt tagja a törvényhozásnak, az elv szerint a nemzet és választói ellen teljes szabaddal állhat vissza megbízó levelével. Utasítás hiányában, választóink akarata semmiféle hatályt nem volna, akár hogy figyelmeztesse, akár hogy lehetlenné tegye gonoszágát. Ily testület despotiájára fajulna a látszólagos népfenségnak, abszolút uralma lenne a közelemben, feltétlen szabadosa az államcsínyeknek, kénye kedve szerint cselekedhetnek, mert a mandátum mindenre felhatalmazza, gyulolhatja, sértheti megtagadhatja nemzetét és választóit, a kiknek egyetlen fegyverét, a bizalmatlanságát előlegesen csúrtörtök mondásra kárthozatják.

Igaz, hogy e részben más nézetekkel bírtak egykor Tisza Kálmán és emberei. Lányay s. a. ujhelyi bukását torokszakadtából igyekeztek kiaknázni, pedig Lányay Menyhért utólagosan mégis csak került miniszterelnöki fauteiljéhez képviselői székét.

Most persze változtatták meggyőződésüket és erőnek erejével azt szeretnék elhithetni a világgal, hogy ők menedéklevelet élveznek mandatumukban cselekedeteikre.

De hát kénytelenek mégis belátni, hogy e tan, sikamlóságával rendkívül veszélyes, próbálkozások tétát annak igazolására, hogy Tisza Kálmán megtartotta képviselői fogadását minden irányban. Egyenesen ide célzott a „Hon“ tegnapi közleménye, melyben ravasz naivsággal így ír:

„Utána néztünk, hogy Tisza Kálmán vajjon micsoda programját tartja, s az aranykérdést, hogy a választókat a keserű csalódás érzete szólja? Rátaláltunk aztán Tisza K. azon beszámolója programjára, melyet 1875. május 31-én Debreczenben oly riadó lelkesedés közepette tartott és melynek alapján képviselőnek is választatot. Közöljük itt a gyorsírói jegyzetét után későbbi a programjára vonatkozó részét, mely a kiegyezés tárgyára vonatkozik, csak azon egyszerű megjegyzéssel, hogy kár volt a debreczenieknek egy leforgása alatt megfeleledkezni azon igazteretekről, melyeket egymásra utaló két beszédben önmepélyes programjellelgett tét.

A beszédnek „gyorsírói jegyzetek után készült“, s a kiegyezésre vonatkozó része im ez:

„Hasonlólag egy kérdés, a melyre néve egyet kell érteni azoknak, akik együtt működni akarnak, s melyre néve röviden dhajtom jelezni nézetemet, a vámt és kereskedelmi szövetség kérdése. Én barátja voltam mindig s barátja vagyok ma is a szabaddereskedés elvének s bajaink forrását nem abban keresem, hogy a vámszövetség a szabadkereskedés elvének hódol, hanem abban keresem, hogy az ügy meg lett köve, hogy mi nem részeseiünk, legalább nem kell mértékig a szabadkereskedés elvének, de részeseiünk mindazon hátrányban, amelyeket mint minden intézmény az is jár, azaz, az által, hogy a közös vámtérület határain fenálló vámtételek némelyike protectiója alól élve az osztrák ipart, megfosztatunk azon előnytől, hogy azon cikkeket onnan vehessük, a honnan szabad kereskedés mellett legolcsóbban kaphatók lennének, és midőn az osztrák ipar termékeit és pedig a külső vám által némileg védett termékeket minden vám nélkül engedik hozzánk behozni, a szabad kereskedésnek minden lehető hátrányában részeseiünk, mert iparunk fejlődése ily intézkedés folytán lehetlenné tétetik, sőt ezen eljárás mellett a mi rovsunkra is protogélt osztrák ipar, meliből a miénk kifejlődhetnék, el fogja foglalni természetszerűen piacunkat keleten. Nem tétat a szabad kereskedés elvének, de annak egyoldalú, helytelen alkalmazásában van a baj.

En t. ház kijelentem, hogy én részemről nagyon dhajtom, hogy ezen szempontokból és azért hogy indirect adóink által intézhetőnek saját kincstárunk érdekében kövételmenyéhez képest, kész vagyok egyezkedni, s féltemről dhajtom, hogy az egység sikerüljön ezen feltételek mellett, de úgy, hogy a közös vámtérület azért fenmaradjon. Azonban kénytelen vagyok kijelenteni azt is, hogy azaz, az által, hogy a közös vámtérület határain fenálló vámtételek némelyike protectiója alól élve az osztrák ipart, megfosztatunk azon előnytől, hogy azon cikkeket onnan vehessük, a honnan szabad kereskedés mellett legolcsóbban kaphatók lennének, és midőn az osztrák ipar termékeit és pedig a külső vám által némileg védett termékeket minden vám nélkül engedik hozzánk behozni, a szabad kereskedésnek minden lehető hátrányában részeseiünk, mert iparunk fejlődése ily intézkedés folytán lehetlenné tétetik, sőt ezen eljárás mellett a mi rovsunkra is protogélt osztrák ipar, meliből a miénk kifejlődhetnék, el fogja foglalni természetszerűen piacunkat keleten. Nem tétat a szabad kereskedés elvének, de annak egyoldalú, helytelen alkalmazásában van a baj.

En t. ház kijelentem, hogy én részemről nagyon dhajtom, hogy ezen szempontokból és azért hogy indirect adóink által intézhetőnek saját kincstárunk érdekében kövételmenyéhez képest, kész vagyok egyezkedni, s féltemről dhajtom, hogy az egység sikerüljön ezen feltételek mellett, de úgy, hogy a közös vámtérület azért fenmaradjon. Azonban kénytelen vagyok kijelenteni azt is, hogy azaz, az által, hogy a közös vámtérület határain fenálló vámtételek némelyike protectiója alól élve az osztrák ipart, megfosztatunk azon előnytől, hogy azon cikkeket onnan vehessük, a honnan szabad kereskedés mellett legolcsóbban kaphatók lennének, és midőn az osztrák ipar termékeit és pedig a külső vám által némileg védett termékeket minden vám nélkül engedik hozzánk behozni, a szabad kereskedésnek minden lehető hátrányában részeseiünk, mert iparunk fejlődése ily intézkedés folytán lehetlenné tétetik, sőt ezen eljárás mellett a mi rovsunkra is protogélt osztrák ipar, meliből a miénk kifejlődhetnék, el fogja foglalni természetszerűen piacunkat keleten. Nem tétat a szabad kereskedés elvének, de annak egyoldalú, helytelen alkalmazásában van a baj.

Röviden dhajtom, hogy megmaradjon a vámszövetség, megmaradjon, ha lehet, a szabad kereskedés alapján az egységes terület, de csak azon feltétellel, hogy annak egyes tételei méltányosan állapíttassanak meg, hogy Magyarország továbbra is ne fizesse másnak az adóit.

A mi a bankkérdést illeti — és több kérdéstől speciálter talán nem is fogok szólni — én tudom, hogy sokat nem fog tetenni, erre néve is azt mondom, hogy előnyösebbnek tartom a hozzászólásaimmal állókkal a kiegyezést a velük folytatott tárgyalásnál. De minden esetben és minden viszonyok közt csakis egy valóban és nemcsak névleg és színező önálló magyar bankot tartok olyannak, mely az ország érdekeit kiélegeti.

Szó szerint adtuk, hogy még csak árnyéka se férjen hozzá, mintha a Tisza Kálmánra a megkövetett egység szempontjából netalán enyhítő kifejezéseket zántsándékkal mellőzték volna.

És már most itélen higgadtan, személyi rokon vagy ellenszenv nélkül, pusztán a szavak és fejtegetések értelméből, nem követtem el programmsértést és hátlenséget, hanem az egész nézet iránt? Efelintve ugyanis a rugékeny kifejezést, melyben a külön vámsorompók felállítását helyezte kiállításba, bár sokan reménykedtek németet csalni igéréseiben e részről is, ott a szabatos meghatározás, a hol eleve ténő kinek tartja az osztrák ipart dédelgető vámtételeket, ott a leplezeten utalás, hogy a fennálló vámtételek ayon fojtják iparunkat és kizsorientják keletről is, ott végül a határozott biztositás, hogy a fogyasztási adóknak megterítése a kincstárunk érdekeinek megfelelő kiegyezési módotz létrehozása által oly feltétel, mely nélkül a külön vámsorompókhoz kell nyulni, miután tühretetlen, hogy „Magyarország továbbra is másnak fizesse az adóit.“

Megtartotta-e Tisza Kálmán csak egyet is az itt ígértékből? Hú volt-e az itt kifejtett programjához? Hadd szóljon helyettünk az általa előterjesztett egység, melyről beismeri, hogy az osztrák ipart a fölemlt vámtételekben újabb protektió alá veszi, melyről magavallotta be, hogy a fogyasztási adók kérdésében „még méltányos érdekeink sem elégitettek ki.“

De nem sértette-e meg programját, nem követett-e el hátlenséget a bankkérdés ügyében? ott az irás, forgassatok! Ide az emberről, ki eléglékiismeretlen állítani, hogy a „közös igazgatónácsu, — „egységes“ államgyűjtem megtele az ügyeknek, melyeket programmszerű conditio sine qua non gyanánt kikötött, midőn „egy valóban és nemcsak névleg és színező önálló magyar bankot“ tartott olyannak, „mely az ország érdekeit kiélegeti.“

Verhovay Gyula.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma d. u. tartott ülésben tárgyalás alá vette a záloglevelek biztosításáról szóló tjavaslatra vonatkozó f. h. módosítást.

A 4. §. 1. bekezdésére vonatkozó módosítás, mely valamely intézetnek záloglevelek kibocsátási iüzletre jog adhatására az alaptokot 20,000 frtra kívánja tétetni, elfogadtatott. A képviselőház tudvalevőleg elégnék tartotta volt a 100,000 frt alapot.

Ugyancsak a 4. §. 2. bekezdésére tett azon módosítás a förendháznak, hogy ezen törvénynek visszaható ereje legyen, vagyis, hogy mind ezen intézkedés a jelenleg működő és jelzalog kölcsönökkel foglalkozó összes intézetekre kiterjesszék, a többség által el nem fogadtatott, miután a jelenlegi intézetek minden eddigi kormány által sancionáltak s ezért csak a jövőben alakuló intézetekre lenne kihatással.

Simonyi Lajos b. kereskedelmi miniszter behatóan mutatta ki a módosítás célszerűségét és védelmezte azt, mert e nélkül nem lesz meg a szükséges egyöntettség a különféle zálogleveleknek s így miután záloglevelek nagy részben a külföldre fognak azok birni, t. i. categoriákra fognak oszthatni, biztosítottakra és nem biztosítottakra. Azután szükséges az alap már azért is, mert a föld értéke bizonyos fluctuatióknak ki van tétve, s a kölcsön adók sem fizetik pontosan a kölcsönvevőket, s így jó, ha az intézeteknek van alapjuk, melyhez hozzányulhatnak. Ugyan ezen nézetben osztoztak Bokros, Juhasz és Hammerberg bizottsági tagok, kik a többség ezen határozata ellenében külvéleményt jelöltek be.

Ezután került volna a sor a békébiróság-ról szóló tjavaslat szövetségének hitelesítésére, mely azonban Horváth J. J. azon indítványára, hogy különösen a 10. fejezet, mely nagy fontossággal bírva még a hitelesítés előtt sokszorozzassék s a tagok közt osztassék ki — hétfőre halasztatott.

Az indítvány szövete, melyet Helyi Ignác a képviselőház mai ülésében a vámt és kereskedelmi szövetség tárgyában folytatott tárgyalások hiteles adatainak előterjesztése iránt tett, a következő: „Tekintve, hogy a Magyarország és Ausztria között kötendő vám- és kereskedelmi szerződésre vonatkozó törvényjavaslatok az ősi üzlesek elején kerülendek a képviselőház elé; tekintve, hogy ily természetű szerződés részleteinek alapos megírására csakis hiteles és kimerítő adatok nyomán lehetőségek; tekintve, hogy a közönség följáratlanként adatk részen hiányosok, részben csak 1873. illetőleg 1874-ig terjednek; tekintve, hogy a kormány ismételt eddig megígért, sőt a ház világos határozata dacára, elégtelén mindig vonatkozott a rendelkezésre álló adatokat a képviselőháznak közölni; tekintve végre, hogy ily adatok tanulmányozása luzamos időt vesz igénybe; nehogy a törvényhozás azon kényserhelyzetbe jusson, hogy majd annak idején kello tájékozottság nélkül, késztelenül fogjon ily nagyfontosságu kérdés megoldásához;

Indítványozom: Utasítsa a képviselőház a kormányt, hogy a folyó üzlesek elnapolása előtt terjeszse a ház elé mindazon statisztikai adatokat, melyek mulhatlanul szükségesek azon legelső és legfontosabb kérdés megvitatására: hogy minő hatással volt az 1867-ki vámt- és kereskedelmi szövetség közigazdasági állapotainkra? Minők voltak ezek 1867-ben, miként fejlődtek időközben, s minők a jelenben?

Terjeszesse a ház elé jessül: a) A gyarak statisztikáját; hány gyár és mily mérvben működött hazánkban az említett szövetség létrejötte előtt, hány keletkezett és mily mérvben működött ennek tartama alatt, és hány s mily mérvben működik jelenleg? b) A fogyasztási adók statisztikáját, különösen az 1874-ki, 1875-ki évről, egy a termelés, mint a kivitel és behozatalra néve, kapcsolatosan az adó-restitutió kimutatásával, különös tekintettel az ennek tárgyát képző árak eredetéről. c) A kereskedelmi statisztikát, jessül Magyarországnál kereskedelmét a külfölddel és kölön Ausztriával 1875-től 1875 végéig — vagy, a mennyiben a kormány a statisztikai hivatal ebbel kimutatásait 1875-ig hiteleseknek elismeri — ezeknek kiegyesítését 1875. végéig. És végre d) nemzetközi szerződésről levén szó, a szükséges összehasonlítások céljából terjeszse a ház elé ugyanezen adatokat Ausztriára vonatkozólag.“

Az indítvány indoklására határnapul a jövő szerdai ülés tüzetik ki.

„Hanem hát nem „a külföldnek“, de a magyar nemzetnek van szüksége pénzügyi felismerésre, hogy felocsulhasson a vakhitből, melyben nem a jőzan „pessimismus“, hanem a célnél való optimismus ringatta.

Legközelebb közöltük az ezen év három első haváról szóló állampénztári kimutatásokat. Nem akartuk ezekre észrevételeinket megtenni az első áttekintés után. Jól meg akartuk latolni e kimutatások lényegét, mert hónapról hónapra érdekesebb szint öit az, a mint az idő telével mindinkább odáig érkezünk, hol az államháztartás rendezésére vállalkozott szabadelvű kormány működésének, az adók könyörtelen felemelésének és egyes források jövedelméből tételnék immár nagy szabásu eredményeket kellene felmutatnia. A pénzügyminiszter 1875. szeptember hó 20-án tartott expozejában 26 milliónyit többlettel biztositott az évre; e phantasztikus illuzió teljesedését várta az ország nagyobb fele: mi lett és mi történt hát, melyből annak valószínűségére következtetést vonhatnánk?

Az év vége még messze van s az első negyed, melyről a kimutatások közléstétettek, bezártatott 30,000,000 kezelési deficittel. 26 milliónyi évi többlettel helyett 30 milliónyi negyedévi deficit! — Ebből a pénzügyminiszter ellített 5 millió forintot, mint olyan összeget, a mely részint a múlt év terhére, részint az ezen év második negyedére esik, tehát utófizetések és előlegek; de ezek elvonása után is megmarad 25 milliónyi hiány, ha ugyan elfogadjuk a számok megállhatóságát és magunkévá tesszük a kimutatások alakváltozásának helyességét, mely szerint „a kimutatások tanúságosabbá tétele végett“ most a miniszterium nem a valóságos netto bevételeket közli, hanem közli a bruttókat, s ehhez képest változtatja át a múlt év első negyedévi eredményeit is.

A kimutatás áttekintésénél nem a deficit tölt minket el a legkeserűbb érzettel, melyet mi nemcsak várunk, hanem bizonyosnak tudunk előre. Két körülmény: hogy míg az egyenes adók jövedelmek csaknem fél millióval emelkedtek, addig a közvetett adók roppant mértékben a l

